

Poř. č. 1/2008

**Stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k otázce možnosti
policejního orgánu vstoupit do obydlí za účelem provedení ohledání místa činu**

Ohledání místa činu (§ 113 tr. ř.) není podmíněno předchozím souhlasem osob, jimž přísluší vlastnické, užívací či jiné právo k místům (prostorům), v nichž se ohledání provádí a do jejichž soukromí má být těmito úkony zasahováno. Odmítne-li taková osoba uvedený úkon strpět, zabezpečí policejní orgán, a to případně i s využitím donucovacích prostředků (§ 83c tr. ř.) místo činu a stopy na něm se nacházející tak, aby nedošlo k jejich porušení, ztrátě nebo zničení a tím ke zmaření účelu ohledání, a další úkony nezbytné k dokončení ohledání místa činu, pokud jejich provedení snese odkladu (tj. zejména náležitou dokumentaci místa, vyhledání a ohledání stop a jejich fyzické zajištění) provede za podmínek stanovených v § 82 nebo 83a tr. ř. podle povahy místa, v němž mají být tyto úkony provedeny.

Nejvyšší státní zastupitelství obdrželo podnět Krajského státního zastupitelství v Ostravě k vydání stanoviska ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, k otázce, za jakých podmínek je možno provádět ohledání místa činu podle § 113 tr. ř. v obydlí. Poukázalo na právní názor vyslovený v konkrétní trestní věci vedené jako pokus sebevraždy, v němž policejní orgán prováděl ohledání místa činu v rodinném domku poškozené, kdy majitel domu a druh poškozené neumožnil policejním orgánům provedení fotodokumentace místa činu. Policejní orgán proto požádal o zaujetí stanoviska dozorového státního zástupce, který s poukazem na § 85c tr. ř. a na podmínky průlomu ochrany domovní svobody stanovené v § 83 a § 83c tr. ř. a dále i na § 21 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zaujal stanovisko, že za zákonem stanovených podmínek lze bez souhlasu oprávněné osoby v bytě či obydlí provést rekonstrukci, rekognici, prověrku na místě a vyšetřovací pokus, přičemž pro dotyčnou osobu plyne z § 85a tr. ř. povinnost strpět tyto úkony, a pro policii právo po předchozí marné výzvě odpor či překážku překonat, což v dané situaci znamená, že v případě, že ohledání místa činu je prováděno jako samostatný procesní úkon, nelze provádět fotodokumentaci bez souhlasu oprávněné osoby. Tento názor však nebyl státními zástupci činnými v obvodu působnosti krajského státního zastupitelství akceptován jako jednoznačný, a proto navrhlo vydání uvedeného sjednocujícího stanoviska.

Nejvyšší státní zastupitelství si vyžádalo stanoviska nižších státních zastupitelství, a protože názory na řešení tohoto problému nejsou jednotné – lze je přitom rozdělit do dvou základních skupin:

- část státních zástupců argumentovala obecnou úpravou uvedenou v § 113 tr. ř., která nevymezuje žádné podmínky a nestanoví žádná omezení pro provedení tohoto úkonu z hlediska ochrany základních práv a svobod, do nichž může být při tomto úkonu v zájmu zajištění stop trestného činu zasahováno, což s ohledem na důležitost veřejného zájmu, který je tu nutno upřednostnit, vede k závěru, že i takový zásah bez dalšího (tj. bez příkazu soudce, jde-li o domovní prohlídku, anebo státního zástupce, jde-li o prohlídku jiných prostor) je přípustný,
- část naopak argumentovala tím, že právě neexistence těchto podmínek a výslovné zmocnění zákona k průlomům do základních práv a svobod neumožňuje takový zásah provést, přičemž jeho rozsah je limitován jen nezbytně nutnými úkony sledujícími zachování neporušenosti stop po trestném činu nacházejících se na místě činu, kde má být ohledání uskutečněno, přičemž další úkony (jeho dokončení) je nutno vázat na explicitně vyjádřený souhlas či příkaz soudce, anebo státního zástupce, podle povahy věci,

rozhodlo se k věci zaujmout následující stanovisko podle ustanovení § 12 odst. 2 zákona o státním zastupitelství:

Problém spočívá v tom, zda stávající právní úprava uvedená v § 113 tr. ř., popřípadě ve spojení s jinými ustanoveními trestního řádu (či jiného právního předpisu), dovoluje orgánu činnému v trestním řízení provést ohledání místa činu nacházejícího se v soukromí, bez souhlasu oprávněné osoby, popřípadě v jakém rozsahu, a to v souladu s obecnými principy stanovícími meze přípustnosti zásahu orgánu veřejné moci do ústavně zaručených základních lidských práv a svobod.

Základní meze pro zásah tohoto charakteru stanoví především čl. 2 odst. 3 Ústavy (srov.: „Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon“) a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), která je součástí ústavního pořádku České republiky, shodně stanoví, že státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. Krom toho je nutno dbát i mezí vyplývajících z ústavně zajištěné nedotknutelnosti vlastnictví (čl. 11 odst. 3 Listiny), především ale ochrany ústavně garantované nedotknutelnosti soukromí (čl. 7 odst. 1 a čl. 10 Listiny), nanejvýš však – právě v těchto souvislostech – ústavně chráněného práva na nedotknutelnost obydlí (čl. 12 Listiny).

Trestní řád obsahuje řadu ustanovení upravujících postupy orgánů činných v trestním řízení, která tato ústavně zaručená základní práva a svobody prolamují. Neobsahuje však žádný institut, který by nejen výslovně, ale ani (striktně vzato) bez jakýchkoli pochybností aspoň obsahově dopadal na *všechny (a to i jednotlivé, dílčí)* úkony prováděné v rámci ohledání místa činu.

Ohledání místa činu je – vedle obecně vymezeného účelu v § 113 odst. 1 větě první tr. ř. – vyloženo především v nauce o kriminalistice, popisující tento úkon jako jeden ze

základních kriminalisticko-taktických a technických postupů sloužících k zajišťování stop nacházejících se na (předpokládaném) místě trestného činu.¹

Není pochyb, že zásah do ústavně garantovaného práva na ochranu soukromí, zejména pak obydlí, lze, v rámci trestního řízení, připustit jen za předpokladu, že to zákon výslovně dovoluje a realizovat jej lze jen způsoby, které trestní řád taxativně stanoví. Z úpravy vymežující postupy směřující ve výsledku k obdobnému cíli, resp., přesněji řečeno, které mohou ke stejnému výsledku vést, avšak jejich úprava stojí mimo² ohledání místa činu, je to zejména úprava dvou významných procesních úkonů, a to domovní prohlídky (§ 82 a navazující tr. ř.) a prohlídky jiných prostor a pozemků (§ 83a a navazující tr. ř.), a úkonu majícího (fakticky) povahu bezprostředního zákroku, tj. vstupu do obydlí, jiných prostor nebo na pozemek (§ 83c tr. ř.). Pro všechny tři tyto úkony je společná jednak zákonem uložená povinnost osobě, vůči níž úkon směřuje, tyto úkony strpět (§ 85a tr. ř.), jednak ale současně i omezení zakazující orgánům činným v trestním řízení využít (zneužít) těchto úkonů k jinému účelu, než k němuž jsou výslovně určeny. Ten u domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor (obdobně i u osobní prohlídky, s níž se ale v těchto souvislostech neuvažuje) vyplývá ze striktně vymezeného účelu tohoto úkonu, v případě vstupu do obydlí, jiných prostor a na pozemek, krom povahy samotného úkonu jako bezprostředního zákroku, je ještě i explicitně zákonem vyjádřen v § 83c odst. 3 tr. ř.³ Úspěšné provádění důkazů, resp. zajišťování důkazních prostředků pomocí (taxativně) vymezených zvláštních postupů zabezpečuje společné ustanovení § 85c tr. ř., ve výčtu tam uvedených postupů však ohledání místa činu uvedeno není.

Ohledání jako důkazní prostředek, jak bylo výše uvedeno, je ve své podstatě praktická metoda kriminalistické činnosti, jejímž (konečným) cílem je objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení. Z jeho povahy plyne, že jde o procesní úkon zásadní důležitosti, který zpravidla nelze nahradit provedením procesních úkonů jiných, je proto těž pravidelně zařazován mezi tzv. neodkladné a neopakovatelné úkony (přičemž ohledání místa činu je jen jedním z druhů ohledání). Teorie i praxe kriminalistických postupů rozlišuje několik fází ohledání místa činu, nedílnou součástí první fáze je zajištění důkazů na místě činu, jehož součástí je zabránění jejich znehodnocení či zničení. Tento, pro zajištění důkazní situace v případě zahájení trestního řízení, klíčový postup, nepochybně předpokládá osobní přítomnost policejního orgánu na místě činu. Ačkoli tyto „podrobnosti“ nejsou součástí výslovné úpravy v trestním řádu (a lze se s nimi seznámit právě především studiem oboru kriminalistiky), nelze je nezmínit, protože pro řešení věci mají zcela zásadní význam. Právě fázovost tohoto úkonu a jeho charakter jako jednoho úkonu sestávajícího z celého komplexu rozličných dílčích činností, jež mají sice jediný hlavní cíl (objasnit skutečnosti významné pro rozhodnutí), nicméně dělí se na řadu souvisejících postupů, v nichž se promítá i metodika kriminalisticko-technických a kriminalisticko-taktických postupů, sloužících ke splnění uvedeného cíle právě prostřednictvím výkonu rozličných činností (od snímání otisků stop, sbírání vzorků, měření a zaznamenávání situace na různá média různými technickými postupy, orientační a zběžné ověření možných variant děje – aniž by došlo k porušení stop a charakteristiky místa jako takového, a řady dalších, podle povahy konkrétního případu a situace na místě), pak vede nutně k úvaze, že tento, v zákoně sice obecně a relativně

---

¹ Ohledání místa činu, dle kriminalistické teorie, slouží mimo jiné k vyhledání a zajištění stop a jiných důkazů na místě se nacházejících. Srovnej např.: Musil, Konrád, Suchánek: Kriminalistika - učebnice, nakl. C.H.Beck 2001, str. 293.

² Ve smyslu „vedle“, tj. bez přímého vztahu k samotnému ohledání místa činu.

³ Po vstupu na místa shora uvedená nesmějí být provedeny žádné jiné úkony než takové, které slouží k odstranění naléhavého nebezpečí nebo k předvedení osoby.

jednoduše upravený postup (§ 113 tr. ř.), je nutno vnímat jak z hlediska jeho významu pro trestní řízení, tak i jeho možného dopadu do chráněných práv a svobod dotčených osob, nejen jeho v souhrnu, ale i v jeho jednotlivostech (v jednotlivých dílčích činnostech). Jinak by totiž takto předložený problém vztahu ohledání místa činu a ochrany základních práv a svobod jím dotčených osob neměl reálné praktické řešení.

Po této úvodní úvaze, která vyústí v závěr, že právě z hlediska nastolené otázky je nutno ohledání místa činu vnímat nikoli jako jeden úkon vcelku, ale především v jeho strukturovanosti rozličných činností směřujících sice k jedinému cíli, ale prostřednictvím různých postupů s různými funkcemi, je především nutno odpovědět na otázku, zda tento prvotní úkon nelze provést ještě v intencích úpravy postupů policie uskutečňovaných ve fázi před zahájením trestního řízení, konkrétně, zda tato možnost nevyplývá z § 21 zákona č. 283/1993 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, které taxativně stanoví podmínky, za nichž je policista oprávněn otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor (tzn. existuje-li důvodná obava, že je ohrožen život nebo zdraví osoby, hrozí větší škoda na majetku, případně vznikne-li důvodné podezření, že se v bytě nachází mrtvola). Tehdy je policista oprávněn vstoupit do obydlí a provést potřebné služební zákroky, služební úkony nebo jiná opatření, a to pouze k odvrácení bezprostředního nebezpečí. Ze systematického zařazení i ze znění této úpravy nelze dovodit oprávnění policie ke vstupu do obydlí *proti vůli oprávněné osoby* (majitele či uživatele), byť se tam, podle předběžných zjištění, nacházelo místo trestného činu, *za účelem provedení jakýchkoli úkonů směřujících k zajištění* (ve smyslu zabezpečení místa a následného sbírání, snímání, odnímání, vzetí do úschovy atd.) *důkazů pro trestní řízení*. Nicméně – a to je třeba považovat za rozhodující – takové oprávnění orgánu činného v trestním řízení nelze dovodit ani z obecně formulovaného ustanovení § 113 tr. ř., je-li chápáno izolovaně.

Ke stejnému závěru je třeba dospět i výkladem ustanovení § 85c tr. ř., které upravuje *provádění důkazů* v bytě, obydlí, jiných prostorách a na pozemku, právě proto, že enumerativním výčtem tam uvedených důkazních prostředků přísně a přesně (taxativně) vymezuje meze (důvody) průlomu do práva na ústavně zaručeného práva na ochranu soukromí, již nelze, podle názoru Nejvyššího státního zastupitelství, rozšiřovat výkladem s pomocí analogie.⁴

Základní problém tedy tkví v nedostatečné zákonné úpravě institutu ohledání místa činu, či přesněji řečeno, v chybějícím vymezení pravidel, za nichž lze tento úkon provést i proti vůli oprávněných osob, má-li být zasahováno (v určité intenzitě, podle povahy prováděného úkonu vyplývajícího z účelu, k němuž má ve výsledku vést, i charakteru místa a tedy stupně ochrany práva na soukromí, které mu Ústava přiznává) do jejich ústavně garantovaného práva na ochranu soukromí. Nicméně to neznámá, že by orgány činné v trestním řízení byly zbaveny všech prostředků, jimiž má být zajištěno splnění účelu trestního řízení, využití těchto prostředků je však striktně omezeno jen na nezbytnou míru zásahu do nedotknutelnosti zmíněných ústavně zaručených práv, v míře nezbytné pro zajištění

---

⁴ Nepomůže tu ani argumentace oprávněním vyplývajícím z § 158 odst. 3 písmene d) tr. ř., které umožňuje ve fázi tzv. prověřování provádět ohledání věci a místa činu, protože pouze – a to jen demonstrativně – vypočítává úkony, které lze v této fázi trestního řízení činit, aniž by ovšem jakkoli blíže vymezovalo jeho obsah či pravidla postupu, nepomůže ani odkaz na neodkladnost či neopakovatelnost tohoto úkonu ve smyslu definice uvedené v § 160 odst. 4 tr. ř., která má v této fázi trestního řízení význam pouze jako zdůraznění skutečnosti, že tomuto úkonu nemusí předcházet formální vyhotovení záznamu o zahájení úkonů v trestním řízení, ale že jím samotným se zahajuje trestní řízení.

sledovaného účelu a v proporcii odpovídající jak tomuto účelu, tak i významu chráněného zájmu.⁵

Ustanovením, pomocí něhož lze aspoň v nezbytném rozsahu překlenout dosavadní mezeru v zákoně (v § 113 tr. ř.), je ustanovení § 83c tr. ř. Námitka, že vstup do obydlí míří na zcela jiné případy, je sice relevantní (z jeho obsahu je zřejmý jeho smysl jako opatření povahy bezprostředního zákroku, nikoli jako úkonu směřujícího ke zjištění, zajištění a sběru stop zanechaných na místě trestného činu), nicméně toto ustanovení trestního řádu (tedy norma *trestněprocesní*) výslovně dovoluje policejnímu orgánu vstoupit do obydlí, jiných prostor nebo na pozemek i tehdy, jestliže věc nesnese odkladu, nelze opatřit z důvodů neodkladnosti příkaz k domovní prohlídce a vstup tam je nezbytný mj. též pro ochranu jiných práv a svobod nebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku, s omezením na zabránění hrozícímu nebezpečí (po vstupu na místa shora uvedená nesmějí být provedeny žádné jiné úkony než takové, které slouží k odstranění naléhavého nebezpečí nebo k předvedení osoby, v případě dalších variant účelu). Z jeho dikce tedy plyne – ovšem bez přímého odkazu na úkony prováděné při ohledání místa činu – že jeho smyslem je umožnit takový postup orgánů činných v trestním řízení, jímž se zabezpečuje splnění účelu trestního řízení v tom nejzákladnějším rozsahu, ustanovení přitom obsahuje odkaz na charakter i intenzitu veřejného zájmu jako jeden z důvodů (podmínku), pro který je tento zásah přípustný, a současně jej limituje provedením výlučně jen těch opatření, která jsou ke splnění zde vyjádřeného účelu nezbytná. Splňuje tak v obecné rovině požadavky na ústavně konformní zásahy orgánů veřejné moci (orgánů činných v trestním řízení) do základních práv a svobod z důvodu ochrany veřejné bezpečnosti a pořádku,⁶ jehož limity jsou dnes vcelku srozumitelně a jasně definovány v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva i navazující judikatuře našeho Ústavního soudu. Proto jej lze aplikovat i na postupy používané v rámci ohledání místa činu (na některé z těchto postupů, viz výše úvahu o strukturovanosti ohledání), nelze-li podle jiného ustanovení trestného řádu pro neodkladnost provést celý (v jeho komplexu) úkon ohledání, neboť dovoluje provést alespoň bezprostřední a nezbytná opatření směřující zajištění jeho základních funkcí, čímž ovšem současně naplňuje i jeho základní účel, je-li chápán jako *zajištění stop trestného činu*. K němu bezpochyby primárně patří zabezpečení jejich neporušitelnosti ve stavu, v němž byly po činu zanechány, a to až do okamžiku, než je bude možno standardními procesními postupy v trestním řízení sejmout, analyzovat a případně též v důkazním řízení využít.

Meze využití § 83c tr. ř. pro výše uvedený účel (ohledání místa činu, resp. zajištění toho, aby jeho smysl nebyl popřen a účel trestního řízení v samém jeho počátečním stadiu zmařen) je nutno striktně dodržet – ty úkony, které slouží při výše naznačeném postupu k odstranění naléhavého nebezpečí, mohou vést k odhalení, případně i zajištění důkazů jedině

---

⁵ Jako jedno z možných řešení nabídla diskuse o této problematice i možnost připustit takový postup *výlučně* s odkazem na § 113 tr. ř. za současného využití kritéria poměrování intenzity tohoto zásahu do práva na soukromí v rámci pravidel o posuzování ústavní konformity postupů orgánů veřejné moci podle principu proporcionality, jak jej používá standardně Ústavní soud. Nepřípustnost tohoto řešení spočívá nejen v nebezpečí nejednotnosti postupů orgánů činných v trestním řízení právě při úkonech hluboce zasahujících do ústavně chráněného práva a soukromí, ale zejména naráží na zásadu restriktivního výkladu trestněprocesních norem omezujících základní práva a svobody (srov. např. IV. ÚS 1770/07). Zmiňované ustanovení žádné hranice pro zásah do soukromí neobsahuje, protože neobsahuje **žádná pravidla** pro takový postup, nelze je proto nalézat – ani naznačenou cestou – v samotném § 113 tr. ř., byť s pomocí výkladu. Ten by už nebyl ani analogií, ale vytvářením pravidel mimo existující zákonnou úpravu.

⁶ Ve smyslu běžně chápaném při konfrontaci zásahů veřejné moci do základních práv a svobod s obsahem těchto práv a svobod i jejich mezemi, kdy se pojmy „veřejná bezpečnost“ či „veřejný pořádek“ chápou, zjednodušeně řečeno, jako (normativně upravený) řád společnosti, jehož dodržování stát event. vynucuje i mocenskými prostředky v zájmu ochrany všech ostatních osob a dalších subjektů.

za předpokladu, že důkazy (důkazní prostředky) byly opatřeny v bezprostřední souvislosti s těmito úkony a jen do okamžiku, než bylo hrozící nebezpečí zničení stop na místě činu odstraněno, či možná přesněji řečeno, v souvislosti s těmito „zabezpečovacími“ úkony lze sbírat důkazy či důkazní prostředky jen potud, pokud je na jedné straně jejich fyzické zabezpečení skutečně z hlediska uvedeného základního účelu nezbytné, a pokud postup přitom zvolený nevybočuje excesivně z účelu tohoto „zabezpečovacího“ opatření. Jinak řečeno, konkrétní podoba postupu (jeho obsah, náplň projevující se v konkrétních činnostech) směřujícího k zajištění účelu ohledání místa činu v případě, že osoba, do jejíhož soukromí má být přitom zasahováno, odmítne takové úkony strpět a je nutno proto využít podpůrně opatření, které § 83c tr. ř. nabízí, je limitována nezbytností (neodkladností) těchto opatření, účelem (zabezpečit místo, popřípadě určitou konkrétní stopu před aktuálně hrozícím zničením a tedy její nenahraditelnou ztrátou) i časem (dokud nebezpečí trvá).

Pozitivní vymezení těchto postupů bude velmi obtížné, ne-li zcela nemožné. Nicméně ve smyslu negativního vymezení lze vcelku bez pochyb tyto meze určit – těmito postupy nelze obcházet ustanovení o domovní prohlídce, popř. o prohlídce jiných prostor a pozemků.⁷ Ostatně ani pro případ takřikajíc „přímé“ aplikace § 83c tr. ř. (tedy bez vazby na ohledání místa činu v tom smyslu, jak je výše vyložena) zákon taxativním způsobem nekonkretizuje, a ani to není z podstaty věci možné, všechny situace, které je možno posuzovat jako naléhavé nebezpečí hrozící tam uvedeným zájmům. Jestliže se však v rámci obecně akceptovaného výkladu připouští možnost aplikace tohoto ustanovení na případy ohrožení existujících důkazů, což představuje ohrožení zájmu státu na efektivním průběhu trestního řízení, není podle názoru Nejvyššího státního zastupitelství primárně rozhodující, jaký je zdroj toho konkrétního ohrožení, ale jeho intenzita; obojí pak spojuje společný obecný účel obou ustanovení a význam veřejného zájmu, který je takto konfrontován se zájmem na ochraně soukromí dotčené osoby. Proto při nedostatku výslovné právní úpravy, kdy ustanovení § 113 tr. ř. nejenže neobsahuje žádné zákonné zmocnění orgánů činných v trestním řízení k prolomení ústavního práva na ochranu soukromí (zejména obydlí), ale nedefinuje ani všechny úkony, které se na místě činu zcela běžně v rámci ohledání provádějí, je to právě ustanovení § 83c, jež přináší orgánům činným v trestním řízení legitimní i legální prostředek, jak zajistit (byť jen za jeho subsidiárního použití) splnění účelu trestního řízení a umožňuje tak naplnit za dané situace základní smysl institutu ohledání místa činu postupy vyvážené zasahujícími do soukromí občanů.

Vyhledání a zajištění stop nacházejících se na místě činu nelze provést pouze přímým pozorováním, tyto úkony půjdou (jak bylo výše již naznačeno) – zpravidla – nad rámec vymezený tímto zákonným ustanovením, ledaže by došlo k tak výjimečné situaci, že bez jejich aktivního zabezpečení (odnětí, vzetí do úschovy orgánu činného v trestním řízení nebo jiné fixaci podobného charakteru) by hrozilo právě v míře předpokládané v § 83c tam uvedené nebezpečí chráněnému zájmu (veřejné bezpečnosti a pořádku). K jejich zajištění slouží jiné instituty upravené trestním řádem – především domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků.

I když trestní řád neobsahuje definici pojmu domovní prohlídka, je možno tento účel dovodit již ze znění ustanovení § 82 odst. 1 tr. ř., neboť slouží-li k zajištění osob či věcí důležitých pro trestní řízení, nepochybně slouží právě k zajištění důkazů či důkazních prostředků. Už proto nemůže obstát námitka, že domovní prohlídka je určena k realizaci zcela

---

⁷ K tomu viz např.: P. Šámal, V. Král, J. Baxa, F. Púry: Trestní řád - komentář, 5. vydání nakl. C.H.Beck 2005, str. 642 – tímto způsobem se zabezpečuje, aby byly zajištěny důkazy, které jsou bezprostředně ohroženy např. požárem, výbuchem apod.

jiných úkolů, než je ohledání místa činu. Formálně vzato lze takovou námitku vznést, obsahově (zejména ve světle předloženého problému) je však neakceptovatelná. Nelze akceptovat ani námitku, že samotné ohledání místa činu je méně intenzivním zásahem do práva na ochranu obydlí, než např. rekonstrukce, kde musí uživatel bytu strpět uvedení bytu do stavu, v jakém byl v době spáchání trestného činu, což jej nepochybně obtěžuje více, než vyhledávání a dokumentace stop trestné činnosti. Jednak se tato argumentace míjí s podstatou věci (podstatou věci není konkrétní intenzita „obtěžování“, ale samotná povaha úkonu prolamujícího z moci úřední ústavně zaručené právo na soukromí), jednak by připuštění takového výkladu fakticky znamenalo popření základních principů, na nichž stojí ochrana základních práv a svobod v trestním řízení, neboť by orgán činný v trestním řízení pak byl oprávněn dosáhnout stejného účelu, který se předpokládá u ustanovení o domovní prohlídce podmíněné rozhodnutím soudu, fakticky stejným postupem, ale podle jiného ustanovení téhož zákona (tj. trestního řádu), které žádnou takovou podmínku (v podobě rozhodnutí soudu) nestanoví. Zde se je třeba odvolat na všechny ústavní nálezy, v nichž Ústavní soud opakovaně judikoval (v různých souvislostech, srov. např. II. ÚS 362/06, III. ÚS 287/96), že průlom ochrany domovní svobody jako ústavně zaručeného práva, v případě domovní prohlídky pro účely trestního řízení, je třeba chápat jako výjimku, která vyžaduje restriktivní interpretaci zákonem stanovených podmínek její přípustnosti.

Za situace, kdy policejní orgán má k dispozici důkazy zakládající důvodné podezření nasvědčující existenci bezprostředního nebezpečí zničení nebo znehodnocení stop nebo jiných důkazů, které se na místě činu nacházejí, je oprávněn vstoupit do obydlí i proti vůli jeho vlastníka nebo uživatele a setrvat tam, pokud toto nebezpečí není odvráceno, a učinit všechna nezbytná opatření k tomu, aby aktuálně hrozící nebezpečí zničení těchto stop bylo odvráceno. Není však oprávněn činit žádné jiné úkony směřující k vyhledání dalších důkazů, ani zadokumentování důkazů již zjevně existujících, ledaže by hrozilo přímé, reálné a bez pochyb seznatelné nebezpečí, že bez jejich bezprostředního fyzického zabezpečení by došlo k jejich zničení, a tím i ke zmaření účelu trestného řízení. Provedení ohledání místa činu proti vůli oprávněné osoby (vlastníka, uživatele obydlí) je orgán činný v trestním řízení oprávněn provést pouze tehdy, pokud má k dispozici rozhodnutí soudu o nařízení domovní prohlídky (§ 83 tr. ř.) či prohlídky jiných prostor či pozemků (§ 83a tr. ř.). Bez splnění těchto podmínek by bylo nutno každý úkon provedený nad rámec zákonných zmocnění vyplývajících z § 83c tr. ř. v tom duchu, tak jak byla výše vyložena, považovat za nezákonný s důsledkem znamenajícím nepoužitelnost (absolutní neúčinnost) takto získaných důkazů v dalším průběhu trestního řízení.

Toto stanovisko bylo vydáno podle ustanovení § 12 odst. 2 zákona o státním zastupitelství.

Nejvyšší státní zástupkyně:
JUDr. Renata Vesecká, v. r.